

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Utrùm divinitas & humanitas Christi adorandæ sint una & eadem
adoratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

honorifico ei tanquam superiori sese submitit propter ejus excellentiam. Quod de honore dictum est, dici quoque potest de laude: laus enim quidam honor est; & si fiat ex intentione protestandi submissionem suam erga alterum, & recognoscendi superioritatem ejus, rationem adorationis habet.

Nota 2. Hic plures actus distinguere debent. Primus est, quo cognoscitur excellentia & superioritas alterius. Secundus, judicium prudens, dictans honestum esse, submittere se illi propter ejus excellentiam & superioritatem. Tertius, voluntas submittendi se illi propter excellentiam & superioritatem illam. Quartus, voluntas exhibendi illi signum aliquod hujus submissionis, & ita excellentiam & superioritatem ejus practicè recognoscendi. Quintus denique est exhibitio talis signi in protestationem suam erga illum submissionis, & recognitionem ejus excellentiae & superioritatis.

Tres primi actus praesupponuntur adorationi: quartus verò & quintus constituunt adorationem adequatè sumptam, & prout est actus quidam totalis, liber, ac moralis, coalescens ex actu imperante & actu imperato, vel ut communiter dicitur, ex actu interno & externo. Dixi, adequatè sumptam: nam si adoratio sumitur tantum inadéquatè, ut sumi potest, tunc constat uno tantum actu; tunc enim vel sumitur pro solo actu imperante & interno, vel sumitur pro solo actu externo vel imperato.

Nota 3. Adoratio sumpta inadéquatè pro actu imperante & interno, habet objectum triplex, nempe, objectum quod, objectum cui, & objectum propter quod. Objectum quod, seu materia, circa quam proximè versatur, est actus imperatus & externus, quo signum aliquod exhibetur ad protestandam submissionem suam alicui, & ejus excellentiam, ac superioritatem recognoscendam. Objectum cui est persona, cui signum illud exhibetur. Objectum propter quod, est honestas, quae in exhibendo signo illo relucet.

Quod si adoratio adequatè sumitur pro actu scilicet totali ex actu imperante & imperato coalescente, habet objectum duplex, nempe objectum circa quod, & objectum propter quod. Objectum circa quod, seu materia, circa quam versatur adoratio sic sumpta, est persona quae adoratur. Objectum verò propter quod, est idem quod adorationis, inadéquatè sumptae pro actu imperante, & interno, scilicet honestas, quae relucet in exhibitione signi, quo persona adoratur.

Porro in persona, quae adoratur, duo distinguere debent; unum scilicet materiale, & alterum formale. Materiale est ipsa persona; formale verò, excellentia, propter quam persona adoratione digna est, & honestum est illam adorare: quare objectum circa quod adorationis adequatè sumptae, seu, quod idem est, objectum cui adorationis sumptae inadéquatè pro actu imperante & interno, est complexum quoddam ex persona quae adoratur, & excellentia propter quam adoratione digna est, & honestum est eam adorare. Haec autem excellentia, eo quod fundat honestatem propter quam immediatè personam adoramus, est quasi objectum propter quod remotum adorationis; & is qui adorat, rectè dicitur personam adorare propter ejus excellentiam.

RESPONSIO II.

Adoratio multipliciter dividitur.

Primò enim ex parte actus tanquam genus in species adoratio dividitur in internam & externam. Adoratio externa est ea, quae fit per actus externos corporis, & sensu aliquo perceptibiles, quales sunt genuflexio, capitis inclinatio, pectoris percussio, &c. Adoratio interna est ea, quae fit per actus internos intellectus vel voluntatis, quae voluntas ordinat ad protestandam submissionem suam Deo, & Spiritibus beatis, quibus tales actus innotescere possunt, & innotescunt sine signis sensibilibus.

Secundò, ex parte personae quae adoratur, adora-

tio dividitur in latrariam, dulciam, hyperdulciam, & cultum politicum. Latraria est adoratio, quae Deo exhibetur propter increatam excellentiam, habitam modo perfectissimo, hoc est, per summam identitatem. Dulcia est adoratio, quae alicui creaturae exhibetur propter excellentiam creaturam supernaturalem. Haec autem excellentia est sanctitatis, vel gloriae, vel utriusque simul. Hyperdulcia est adoratio, quae exhibetur propter sanctitatem, vel gloriam, modo aliquo singulari excellentem. Cultus denique politicus est ille, qui deferretur hominibus propter potentiam, vel sapientiam, aut aliquam aliam excellentiam naturalem.

Tertiò, adoratio dividitur in absolutam & respectivam. Adoratio absoluta est ea quae exhibetur rei alicui propter se, seu propter excellentiam ipsi intrinsicam. Respectiva verò est ea, quae exhibetur alicui rei non propter se, sed propter excellentiam, quae est in aliqua persona, ad quam habitudinem aliquam habet. Primo modo adorabilis est sola substantia intellectualis, quia sola capax est excellentiae propter se adorabilis. Præterea, cum homo sit naturae intellectualis, non potest rectè & honestè sese submittere rei alteri, nisi sit ejusdem naturae, vel excellentioris, habeatque excellentiam aliquam, naturae intellectuali convenientem. At posteriori modo adorabiles sunt res ordinis inferioris: cum enim hoc modo non adorentur propter se, sed propter personam alicujus excellentiam, adoratio illis exhibita non sistit in illis, sed terminatur ad personam, propter cujus excellentiam adorantur.

ARTICULUS II.

Utrum divinitas & humanitas Christi adoranda sint una & eadem adoratione.

RESPONSIO I.

Christus adorabilis est summa, & perfectissima adoratione latraria.

Prob. Quia Christus est persona subsistens in duabus naturis, divina & humana. Sed talis persona summa & perfectissima adoratione latraria adorabilis est: ex eo enim, quod in tempore coeperit subsistere in natura humana, cum antea in divina tantum subsisteret, non amisit dignitatem suam, & nihilominus habet excellentiam increatam, & quidem per summam identitatem, sicut habent Pater, & Spiritus S. Ergo, &c.

Præterea, Christus sumi potest tripliciter. 1. Ut est Deus homo. 2. Præcisè ut est Deus. 3. Præcisè ut homo specificativè. Sed quovis ex modis illis accipiat, adorabilis est summa & perfectissima adoratione latraria, ut de primo modo probatum est; de secundo per se patet, & de tertio facile ostenditur: nam Christus sumptus præcisè qua homo specificativè, est Verbum ipsum præcisè qua suppositum naturae humanae, seu Verbum præcisè qua subsistens in humana natura. Sed Verbum præcisè sumptum qua subsistens in humana natura, non idcirco desinit esse persona divina, proindeque non desinit esse adorabile propter increatam excellentiam, habitam modo excellentissimo, nempe per summam identitatem. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Quando summa & perfectissima latraria adoratione adoratur Christus, eadem illa adoratione simul coadoratur ejus humanitas.

Prob. 1. Ex epistola synodica Concilii Alexandrini à S. Cyrillo in causa Nestorii celebrati; cui epistolae subiecti sunt duodecim anathematismi, quorum hic octavus est: *Si quis hominem assumptum, una cum ipso Dei Verbo adorandum, una cum illo glorificandum, una cum illo tanquam alterum in altero existentem.*

tem

rem Deum appellandum dicere ausus fuerit & non una potius adoratione Emanuelem honorat, unamque illi glorificationem attribuit, quatenus Verbum factum est caro: anathema sit. Hic anathematizatur, qui dicere audent, humanitatem assumptam adorandam non esse cum Verbo Deo una & eadem adoratione, sed distincta ac diverſa, adeoque inferior. Ergo, &c.

Prob. 2. Ex quinta Synodo generali can. 9. quod dicitur: Si quis in duabus naturis adorari dicit Christum, ex quo duas adorationes introducunt, separatim Deo Verbo, & separatim homini sed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum propria ipsius carne adorat, sicut ab initio Ecclesie Dei traditum est: talis anathema sit.

Prob. 3. Autoritate Patrum; pro quibus omnibus sint S. Athanasius in lib. de Incarnat. Verbi, apud S. Cyrillum in libro Reginis nuncupato, in quo Cyrillus Athanasium sic loquentem inducit: Agnosceamus illum Dei Filium & Deum esse secundum spiritum: filium autem hominis secundum carnem, non duas naturas (dilectas & separatas) unum filium, unam adorandam, alteram non adorandam; sed unam naturam divini Verbi incarnatam, quæ simul cum ejus carne una adoratione (propria Deo, proindeque supremæ latriæ) adoratur.

Et S. Damascenus lib. 4. Orthodoxæ fidei c. 3. ubi ait: Dei Filium simul cum Patre & Spiritu sancto adoramus, corporis quidem expertem antequam humanitatem assumpsisset, nunc autem etiam eundem incarnatum hominemque, una cum eo, quod Deus est, affectum. Ac proinde ipſus caro suapte quidem natura haud quaquam adoranda est, utpote condita: at cum Deo Verbo copulata sit, ob ipsum & in ipſo adoratur (adoratione scilicet supremæ latriæ) quemadmodum, &c. Et inferius: Caro quoque suapte quidem natura minimè adoranda est (supple semper, supremæ latriæ) verum in incarnato Verbo Deo adoratur, non quidem rei sua, sed ob Deum Verbum personaliter ipsi copulatum: neque hac dicimus, nudam & simplicem carnem à nobis adorari, verum Dei carnem sive Deum carne indutum.

Prob. 4. Ratione. Quia cum adoratur persona aliqua, tota adoratur, ut observat sanctus Thomas hic quest. 25. art. 1. in O. Proprie, inquit, honor exhibetur toti rei subsistenti; & persona, quæ adoratur, adoratur tota, propter excellentiam aliquam, quam habet, quamvis hæc excellentia non sit in omnibus ejus partibus, vel quasi partibus, ut patet in homine sancto, qui cum adoratur adoratione dulci, propter excellentiam sanctitatis in sola anima residentem, totus, hoc est, non solum secundum animam, sed etiam secundum corpus adoratur. Ergo quando Christus adoratur adoratione supremæ latriæ, adoratur totus, quamvis adoretur propter excellentiam increatam, quæ solius divinitatis est. Atqui Christus, quæ totus, dicit intrinsecè humanitatem assumptam: nam Christus, quæ totus, tria dicit intrinsecè, nempe personalitatem Verbi, divinitatem, & humanitatem assumptam; quia quæ totus, est suppositum Verbi subsistens in duplici natura, divina & humana. Cum igitur suppositum Verbi per assumptam humanitatem integretur in ratione subsistentis in duplici natura: per assumptam humanitatem Christus integratur in esse Christi, & sic non solum personalitas Verbi, & divinitas, sed etiam humanitas assumpta ad totalitatem Christi intrinsecè pertinet.

Obj. 1. Solus Deus adorari potest adoratione supremæ latriæ. Sed humanitas Christi non est Deus. Ergo, &c. Resp. Solum Deum primariò & propter excellentiam propriam, adoratione supremæ latriæ adorari posse. Hoc autem non obstat, quominus creatura aliqua possit etiam adoratione supremæ latriæ adorari secundariò, & propter excellentiam deitatis, quacum unita est substantialiter, & per unionem substantialem in una & eadem subsistentia convenit. Hoc porro modo dicimus humanitatem Chri-

sti adoratione supremæ latriæ adorari, quando tali adoratione adoratur Christus.

Itaque in Christo divinitas & humanitas assumpta adorantur una & eadem adoratione supremæ latriæ, sed non eodem modo adorantur: nam divinitas adoratur primariò & propter se, seu propter excellentiam propriam; humanitas verò secundariò tantum, & propter excellentiam alterius, nempe divinitatis, quacum substantialiter unita est. Unde non dicimus simpliciter humanitatem adorari, sed solum dicimus coadorari, hoc est, adorari propter divinitatem, quæ propter excellentiam propriam adoratur, & quacum substantialiter unita est.

Itaque dicimus una & eadem adoratione supremæ latriæ adorari humanitatem cum divinitate, quia una & eadem omninò reverentia externa exhibetur divinitati & humanitati: nam genuflexio v. g. non dividitur inter divinitatem & humanitatem; immò & eadem ac summa utrique habetur reverentia, ac submissio interna. Sed addimus adorationem illam, respectu humanitatis, dici debere, & esse, proprie loquendo, non adorationem simpliciter, sed coadorationem: quia reverentia externa & interna eadem non est eodem modo volita divinitati & humanitati, cum sit divinitati volita primariò & propter se, humanitati verò secundariò tantum, & propter increatam excellentiam divinitatis.

Obj. 2. Quando supremæ adoratione latriæ adoratur Christus, humanitatis adoratio inferior est adoratione divinitatis. Ergo adoratio humanitatis non est supremæ. Resp. dist. ant. Adoratio humanitatis adoratione divinitatis inferior est ex parte rei volitæ & exhibitæ, Neg. ant. nam eadem omninò & summa reverentia, tam interna quam externa, divinitati & humanitati volita est, & eadem omninò utrique exhibetur, quando Christus adoratur adoratione supremæ latriæ. Adoratio humanitatis adoratione divinitatis inferior est ex parte modi volendi, C. ant. nam revera, ut ex dictis constat, eadem illa reverentia, tum interna, tum externa, quæ divinitati & humanitati simul habetur, modo inferiori volita est humanitati, quam sit volita divinitati.

At inquit. Quando supremæ adoratione latriæ adoratur Christus, ex concessis adoratio humanitatis ex parte modi volendi, inferior est adoratione divinitatis. Ergo supremæ non est. Resp. neg. conf. Nam ad hoc ut adoratio humanitatis supremæ non esset, requireretur inferioritas non solum ex parte modi volendi, sed etiam ex parte rei volitæ, hoc est, ex parte internæ submissiois, quam protestamur per reverentiam externam.

Obj. 3. Quando adoratur Christus supremæ adoratione latriæ, adoratio divinitatis est absoluta, & adoratio humanitatis est respectiva tantum. Ergo adoratio humanitatis adoratione divinitatis simpliciter inferior est, adeoque adoratio humanitatis non est adoratio supremæ latriæ. Resp. neg. ant. Adoratio enim respectiva est, quando suppositum aliquod adoratur propter excellentiam alterius suppositi, ad quod habet habitudinem aliquam vel conjunctionem. At quando humanitas adoratur cum divinitate in Christo, non adoratur suppositum aliquod propter excellentiam suppositi alterius, sed natura adoratur propter excellentiam sui suppositi, & Christus una & eadem adoratione absoluta adoratur totus propter propriam, & intrinsecam excellentiam increatam, quamvis hæc excellentia non sit in humanitate, quæ completur & integratur in esse suppositi subsistentis in duplici natura.

At inquit. Quando Rex purpura indutus adoratur, & ita purpura adoratur cum rege, etiam per modum unius objecti, adoratio Regis est adoratio absoluta, & adoratio purpuræ est adoratio respectiva, & inferior adoratione Regis. Ergo similiter, quando Verbum adoratur cum humanitate sua, adoratio Verbi est adoratio absoluta, & supremæ latriæ; adoratio verò humanitatis assumptæ est tantum adoratio respectiva, & supremæ latriæ inferior.

Resp.

Resp. neg. conf. Itaque quando Rex, cum purpura, qua indutus est, adoratur per modum unius obiecti, tunc actus adorandi, qui æquè immediatè ad Regem & purpuram terminatur, est adoratio absoluta & qua terminatur ad totum, ex Rege ac purpura constans, quia totum hoc adoratur propter excellentiam quam includit, adeoque propter se; & qua partialiter terminatur ad personam Regis, in qua residet excellentia illa, propter quam totum ex ipsa & purpura constans adoratur: at qua partialiter terminatur ad purpuram, est tantum adoratio respectiva, quia purpura in toto illo quod ex ipsa & Rege constat, est suppositum adoratum, non propter se, sed propter aliud, nempe propter suppositum Regis, quocum facit totum illud accidentale, quod adoratur propter excellentiam in Rege residentem. Unde affectus submissionis ac servitutis internæ, quem adorans protestatur & significat per actum suum adorandi, ad solam Regis personam, & nullo pacto ad purpuram terminatur. Quando autem adoratur Christus, actus adorandi non solum æquè immediatè ad Verbum & humanitatem assumptam terminatur, sed etiam est adoratio absoluta, non tantum qua terminatur ad totum quod adoratur, nempe ad Christum, seu ad suppositum subsistens in duabus naturis divina & humana, & qua partialiter terminatur ad Verbum præcisè sumptum, propter cuius increatam excellentiam adoratur totum ex ipso & humanitate assumpta resultans; sed etiam qua partialiter terminatur ad humanitatem assumptam, quia humanitas assumpta in Christo qui adoratur, non est persona, sed natura adorata, propter personam cuius est natura, & quam in ratione subsistendi intrinsecè complet & integrat. Quare affectus summæ submissionis ac servitutis internæ qui propter increatam verbi excellentiam concipitur, & per actum adorandi significatur, terminatur non solum ad Verbum, sed etiam ad humanitatem assumptam; ad Verbum quidem primariò & per se, ad humanitatem verò secundariò tantum, & concomitantè, ac veluti per accidens.

Obj. 4. Si quando Christus adoratur, coadoratur humanitas cum divinitate, actus quo adoratur Verbum Incarnatum, diversus est ab actu, quo Verbum adoratur ante Incarnationem. *Resp.* Actum, quo adoratur Verbum incarnatum, ab eo actu, quo ante Incarnationem adorabatur, diversum quidem esse ex parte obiecti materialis, quatenus terminatur ad divinitatem & humanitatem, cum alius, quo Verbum adorabatur ante Incarnationem, ad solam divinitatem terminaretur; at eundem esse ex parte obiecti formalis, seu ex parte motivi adorandi: sicut enim Verbum ante Incarnationem adorabatur propter excellentiam increatam, ita & propter eandem increatam excellentiam post Incarnationem Verbum cum humanitate assumpta adoratur: quare duo illi actus, quorum uno Verbum adoratur ante Incarnationem, & altero post Incarnationem cum humanitate assumpta adoratur, sunt saltem ejusdem speciei moralis, & ad eandem virtutem religionis pertinent.

Obj. 5. Damascenum dicentem orat. 1. de imaginibus, carnem Christi non adorari ut Deum *Non materiam, inquit, sed materiam Auctorem adoro, qui propter me materia factus est, & in materia voluit habitare, ut per materiam mihi salutem preberet: materiam vero, per quam salus mihi parata est, colere non desinam, non tamen ut Deum, absit: quomodo enim id, quod ortum nihil est, consecutum est, Deus ut sit?*

Resp. Damascenum hic aliud non velle, quam Christi carnem non adorari adoratione suprema latriæ propter propriam excellentiam, & primariò, sicut divinitas adoratur, sed solum cum divinitate coadorari, tanquam quasi partem integrantem Verbum in esse Christi. Bonitas hujus responsionis patet ex lib. 4. Orthodoxæ fidei cap. 3. ubi sic loquitur S. Doctor: *Ipsius caro suapte quidem natura...*

haud quaquam adoranda est, utpotè condita: at cum Deo Verbo copulata sit, ob ipsum & in ipso adoratur, &c. Et inferius addit, carnem illam in incarnato Verbo Deo adorari, non quidem vi sua, sed ob Deum Verbum, personaliè ipsi copulatam.

Obj. ultimò. Sacrificium offerri non potest Christo ut homini, sed solum ut Deo. Ergo non Christus ut homo, sed solum, ut Deus adorari potest adoratione suprema latriæ. *Resp. conc. ant. & neg. conf.* Itaque sacrificium in lege nova non offertur nec offerri potest Christo ut homini, quia in lege nova unicum habemus sacrificium, nempe sacrificium Eucharistiæ, quod à Sacerdotibus offertur in persona ipsius Christi, & in quo proinde Christus ipse est offerens ministerio Sacerdotum, & quidem qua homo. Christus autem qua homo, neque per se, neque per Sacerdotes sibi qua homini, sed solum qua Deo sacrificare potest: nam inter offerentem sacrificium, & eum cui sacrificium offertur, realem aliquam distinctionem intercedere necesse est, ut per se manifestum est.

Disparitas igitur est, quia aliud in lege nova sacrificium offerri non potest, quam Eucharistiæ sacrificium; & hoc sacrificium aliter offerri non potest, quam in persona ipsius Christi, qua homo est: unde necessariò sequitur, in lege nova sacrificari non posse Christo, nisi qua Deus est. At quando adoramus Christum adoratione suprema latriæ, non adoramus illum in persona ipsius, sed in propria nostra persona: quare nihil obstat, quominus illum non solum qua Deum, sed etiam qua hominem adoremus. Quod confirmatur ex eo, quod si Christus præter Eucharistiæ sacrificium aliud instituisset, quod homines in propria persona offerrent, tale sacrificium offerri posset Christo non solum qua Deo, sed etiam qua homini, seu Christo, qua subsistens in duplici natura, divina & humana.

Potest sacrificium huiusmodi, quod Christo ut homini Deo offerri posset, & offerretur, à Christo in lege nova institui potuisse aperè significat S. Augustinus lib. 10. de Civ. Dei cap. 20. cum ait: *Homo Christus Jesus, cum in forma Dei sacrificium cum Patre sumat, cum quo & unus Deus est, tamen in forma servi sacrificium maluit esse, quam sumere, ne vel hac occasione, quisquam existimaret, cuilibet sacrificandum esse creature.*

ARTICULUS III.

Utrum Christus sit etiam adorabilis alia specie adorationis.

RESPONSIO I.

Christus secundum humanitatem est adorabilis adoratione latriæ inferioris.

Prima pars. Nempe quòd Christus secundum humanitatem adorabilis sit adoratione latriæ, probatur. Quia Christus secundum humanitatem substantialiter sanctificatur per divinitatem ipsam, sibi substantialiter unitam, ut suo loco probatum est. Ergo Christus secundum humanitatem, excellentiam habet omni excellentia creata possioli superiorem. Ergo Christus secundum humanitatem meretur adorationem superiorem omni adoratione, debita propter quamlibet excellentiam creatam possibilem. Atqui talis adoratio dici potest esse, & est aliqua, & quidem absoluta adoratio latriæ. Ergo, &c.

Secunda pars. Nempe quòd adoratio illa latriæ, qua Christus secundum humanitatem dignus est, non sit suprema & perfectissima, seu non sit ejusdem ordinis cum ea, quæ Dei propria est, probatur. Quia adoratio latriæ suprema & perfectissima, ac Dei propria, honestè exhiberi non potest, nisi propter excellentiam increatam, habitam modo perfectissimo & excellentissimo, adeoque habitam per identitatem summam. Ergo honestè exhiberi non potest propter

excl.